kisdobos

1986. ÁPRILIS

Áprily Lajos

Áprilisi strófa

A szomszéd fán a pinty strófája szól,
tavaszi hangja hogy csattog, remeg!
Kutatnám az ágat, melyen dalol,
de virág rejti: szirom-rengeteg.

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége
lapja a 6-10 éveseknek
XXXV. évf., 4. sz.
Főszerkesztő: Jani Gabriella
Kiadja: az Ifjúsági Lap-
és Könyvkiadó Vállalat.
Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: Budapest VI.
Révay u. 16. 1374
Telefon: 116-660
Készült a Kossuth Nyomdában.
86.0077
Felelős vezető:
Bede István vezérigazgató
Index: 25442
HU ISSN 0450-3287

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége,
Budapest, Postafiók 100. 1502
Telefon: 660-162
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő
postahivatalnál,
a Posta hírlapüzleteiben
és a Hírlapelőfizetési
és Lapellátási Irodánál
(HELIR) Budapest, V.,
József nádor tér 1. 1900,
közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a HELIR
(215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj egy évre 60,— Ft.
Kéziratot nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
A címlapon Würtz Ádám grafikája

Áprilisi örömök

Tudjátok-e, hogy az április neve latin szóból ered? „Aperire" azt jelenti: nyitni. Ugyan már, mit nyit az április? Ez a tavaszt hozó, fürge, vidám hónap? Mindent. A fákon a rügyet, a szétpattanó jégpáncél alól a friss, zúgó vizeket, a mezőkön előbújó füvet. Kitárja a házak ablakait. A téli köd, nyirkosság után hadd áradjon be a napfény. Áprilisban ledobjuk a meleg kabátot. Áprilisban súrolunk, meszelünk, takarítunk, hogy minden tisztán és vidáman várja a megújuló életet.

Április elseje is csupa mulatság. „Kovács, az igazgató bácsi hivat" — zúg végig a folyosón és Kovács rohanna már, ha nem harsanna fel a nevetés: „Április bolondja!" Az állatkertben reggeltől estig csörög a telefon, Jónás víziló urat kérik a telefonhoz... Április elsején nem illik megharagudni a kópéságokért. Április elsején mindenen lehet nevetni, csak azon nem, ha egyesre felelünk...

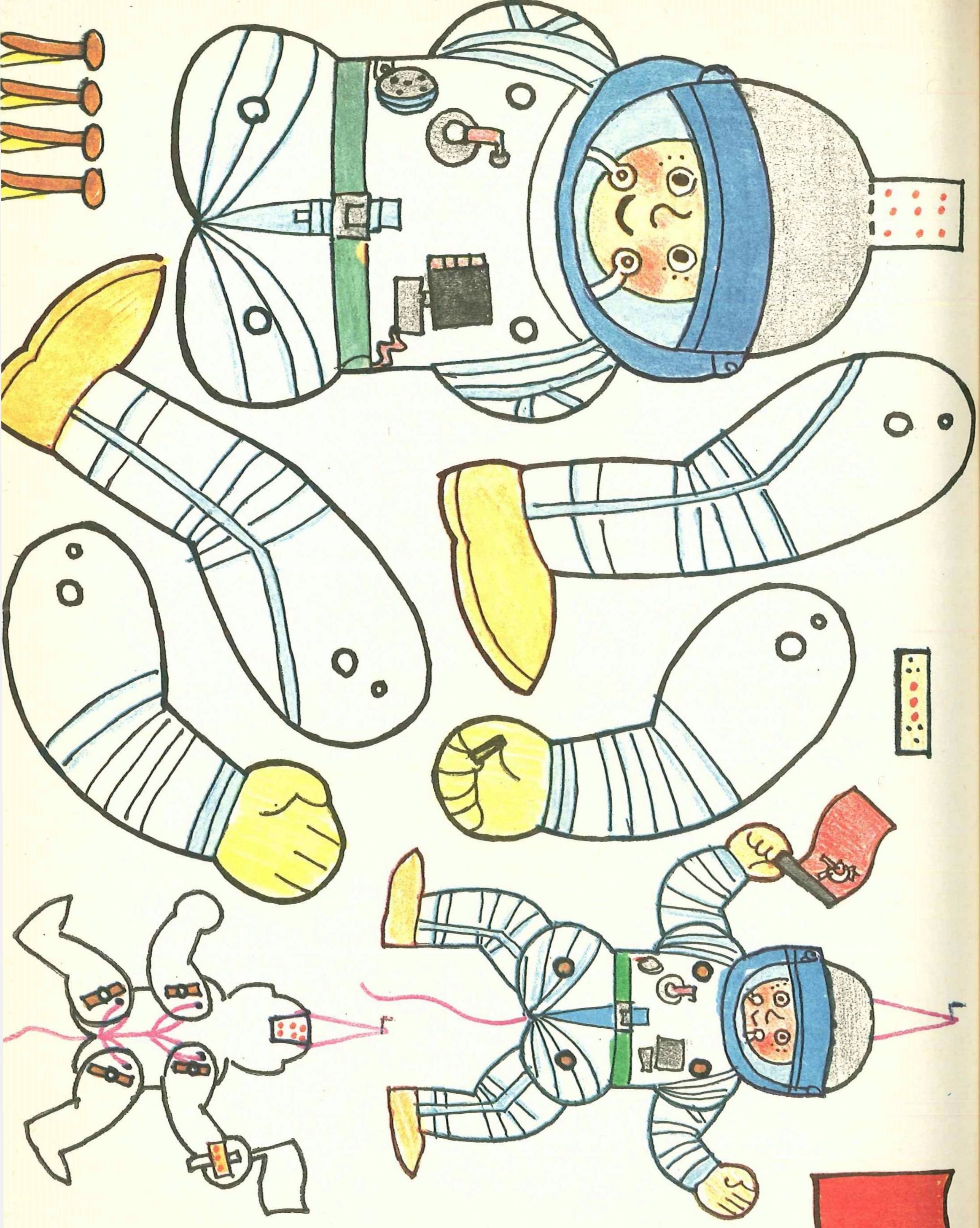
Április kedves hónap, de csalóka hónap. Reggel süt a nap, délben esik az eső. Sőt megesik, hogy egyszerre süt a nap és kopog a zápor. Ilyenkor azt mondjuk, hogy „ördög veri a feleségét". A levegő langyos, a szél vidáman kócolja a hajadat. Néha ugyan még morcosan szeretne visszajönni a tél is, váratlanul odacsap egy marék havat. De ez a hó ahogy jött, úgy el is tűnik. Elolvad, mint az áprilisi hó.

Áprilisban, a márciusi napéjegyenlőség után (ugye tudjátok, mi az? amikor egyforma hosszú a nappal és az éjszaka) növekedni kezdenek a nappalok és rövidülnek az éjszakák. Áprilisban kezdődik a nyári időszámítás is: az órákat eggyel előre igazítjuk. Ami télen este hat óra, az most hét. És még mindig világos van, egy órával tovább lehet focizni és játszani a téren.

Áprilisban a diák már vidáman mondhatja: már csak május és június és itt a vakáció!

És áprilisban az a legeslegesleggyönyörűbb, hogy április hozta meg Hazánk szabadságát. Április negyedikén fellobogózzuk házainkat, és ünnepi verssel, énekkel, virággal vidáman köszöntjük, hogy szabad ország szabad gyerekei vagyunk.

Fehér Klára

Mozgatható űrhajós baba

A KISDOBOS 1986. áprilisi melléklete
A játék elkészítésének módját olvasd el a 22. oldalon.
Győrffy Anna munkája

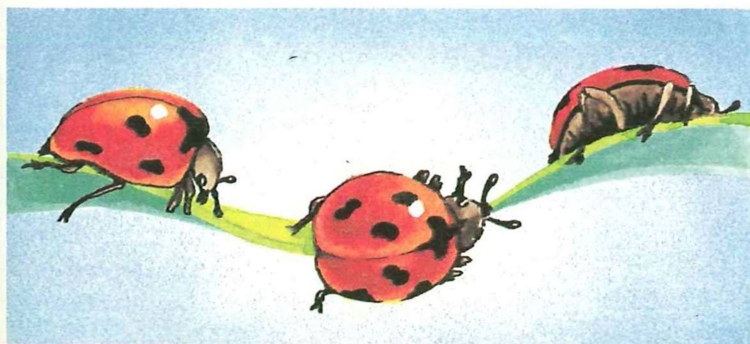
Tóth Árpádra emlékezünk

Száz esztendővel ezelőtt, 1886. április 15-én született Tóth Árpád, a kiváló költő és műfordító. A centenáriumon verseivel és leányával, Tóth Eszterrel idézzük meg a XX. század irodalmának nagy alakját.

„Kislánykoromban Apám gyakran vitt sétálni a budai hegyekbe. Olyankor a látnivalókkal kapcsolatban, mint minden gyerek, ontottam a kérdéseket. Természetesnek vettem, hogy Apu mindig tud felelni, hiszen a gyerekek általában mindentudónak látják az apjukat. De hogy Tóth Árpádnak valóban mekkora tudás volt birtokában, akkor még hogyan is mérhettem volna fel? Hogy például botanikával és csillagászattal is szakszerűen foglalkozik, abból hozzám annyi jutott el: név szerint mutatta be nekem az elénk kerülő fákat, mezei virágokat, és ha hazafelé ránk esteledett, a feltünedező csillagokat. Hogy jó néhány nyelvet tud alaposan, s hogy átfogó humán műveltségén túl a természettudományokban, a matematikában is magas fokon jártas — én mindenféle átlagon felüli „képzettségét" csak egy vidám kis történeten keresztül érzékeltem.

...Abban az időben játszódott le, mikor nagy divatba jött a keresztrejtvényfejtés. A szerkesztőségben, ahol Tóth Árpád dolgozott, ugyancsak versengtek benne a kollégák. Ő verhetetlen bajnoknak bizonyult. Egy napon aztán valamely külföldi újságból kivágott, francia nyelvű keresztrejtvényt tettek elébe a munkatársak: Ezt fejtsd meg, ha tudod! És magára hagyták szobájában a feladattal. Egy óra múlva Tóth Árpád kilépett a szobából a megfejtett rejtvénnyel. Megmondhattátok volna — vetette oda hanyagul —, hogy a megfejtést angolul kell beírni. Az „összeesküvők" álla leesett. A francia újságlapról ugyanis előzőleg levágták a rejtvényhez fűzött szokatlan utasítást. Biztosra vették, hogy ezzel teljes zavarba hozzák a híres rejtvényfejtőt...

Séták Apuval, játszás, beszélgetés vele: ezzel a boldogsággal nem ért föl semmi."

Kiss Ilona rajzai

Április

Április, ó Április,
Minden csínyre friss!
Faun-bokájú, vad suhanc,
Újra itt suhansz!
Vásott cigánykereked
Porozza a tereket,
Repül a szemét,
Levegőbe parazsat
Hintegetsz és darazsat,
Illatot s zenét!

Némely ingó és rügyes
Ág végére már
Küldöd: kússzék az ügyes
Katicabogár,
Mint árbocra egy piros,
Pettyes zubbonyú,
Fürge lábú és csinos
Kis matrózfiú!
Kémleli a láthatárt:
Mennyi fény! Mi az?
S zümmög zengő, napba tárt
Szárnyakkal: tavasz!

(részlet)

Gyerekszemekkel...

Rügyek és harcok,
Hetyke kudarcok
És százszor édes diadal —
Csak lesse más már,
Álljon a vásár,
Még győzhet, aki fiatal!

Én már öregszem,
Lomhán verekszem,
Fáradt fejem lehajtanám;
Ragyogj helyettem,
Te sok gyerekszem,
És szebben, mint én hajdanán!

(részlet)

Alig néhány héttel a felszabadulás után Újpesten is megkezdtük az úttörőmozgalom szervezését.

Szívesen emlékezem vissza ezekre a nehéz, de mozgalmas s határtalanul érdekes időkre.

Lelkesedés, az bizony volt, de sok nehézség is. Váltig törtük a fejünket azon, hogyan biztosítsuk a gyerekek ellátását. Nem kis munkába került, de végül is sikerült előteremtenünk a szükséges élelmiszert, jórészt az üzemek révén.

Emlékszem, az akkori úttörőközpont is sok nehézséggel küszködött. Amikor mi, peremvárosi csapatvezetők megjelentünk a központunkban, sokszor állva kellett végighallgatnunk az érdekes előadásokat, mert nem volt annyi szék, amennyi kellett volna. Itt tanultuk meg az új dalokat, indulókat, amelyeket aztán odahaza betanítottunk a gyerekeknek.

Szerencsére mindig akadtak olyanok, akik segítettek a gyerekekkel való foglalkozásban. Léber elvtársnő például, aki fő munkatársunknak számított, nemcsak az újpesti pajtásokkal foglalkozott sokat, de vidékre is eljött velünk. Majdnem minden vasárnap a környező községeket jártuk, mert már akkor gondoltunk az úttörő-utánpótlás nevelésére.

Hőskor volt ez, csakugyan! Bőven voltak izgalmas élményeink, sőt igazi hőstettre is emlékszem... 1945 nyarán történt, hogy kirándultunk a Szabadság-hegyre, és egyik pillanatról a másikra veszedelmes erdőtűzbe keveredtünk. A háborúból itt maradt foszforos gyújtólapok okozták a tüzet. Gyerekeink azonnal munkához láttak, nedves zsebkendőt kötöttek az orruk elé, s homokot szórtak a tűzfészekre. A tűz azonban csak nem akart szűnni. Közben értesítettük a tűzoltóságot. A tűzoltók megérkezte után a pajtások a szakembereknek segédkezve vettek részt a további oltásban, és sikerült is hamarosan eloltani az erdőtüzet. Az újpesti úttörők bátor munkáját a tűzoltó-parancsnokság is elismeréssel nyugtázta.

Amikor 1946 őszén megalakultak az úttörőmozgalom vezető szervei, mi, újpestiek már bőséges tapasztalatokkal rendelkeztünk. Ekkor kezdtük meg az üzemi csapatok szervezését, s ekkor indult igazán fejlődésnek a mozgalom.

A sort a Hazai Pamutszövő csapatának megalakítása nyitotta meg. De most már jóval könynyebb volt a szervezés! A gyár minden szükségessel ellátta úttörőit, s az üzemek ettől kezdve szinte vetélkedtek, melyikük mutathat fel még szebb eredményt.

Íme, néhány példa:

1947. április 7-én, az újpesti kultúrnapon virágos autón vonultak fel az úttörőlányok.

1947 nyarán egyedül a Hazai Pamutszövőből nyolcvan úttörő vett részt az alapi táborozáson.

1947 őszén szüreti ünnepséget rendeztek, s ennek jövedelmét az utolsó fillérig a hazatért hadifoglyok megsegítésére fordították.

Aztán újabb „harci feladat" felé fordult a figyelem: 1947 őszén megkezdődött az iskolai csapatok szervezése. Először az Április 4. téri iskolában alakult meg az úttörőszervezet.

Aztán egy nagy esemény: 1948-ban az újpesti úttörők képviselői is ott voltak, amikor megindult az Úttörővasút építkezése.

Boldogan gondolok vissza ezekre az időkre. Boldogan, mert újra és újra megbizonyosodtam felőle, hogy fáradozásunk nem volt hiábavaló. Az akkori úttörők azóta már felnőtt emberek, de kivétel nélkül hasznos, becsületes polgárai népköztársaságunknak. Új, lelkes, harcosokat neveltünk, és ez a tudat kárpótol minden fáradozásért.

Hazai Lajosné

Úttörővasút

A Budapesti Úttörővasút építését 1947. november 17-én határozták el. A vasút első 3 kilométeres szakaszát 1948. július 31-én adták át ünnepélyes keretek között. A második szakaszt 1949 nyarán, a harmadik szakaszt pedig 1950 augusztusában adták át az úttörőknek. A vasút teljes hosszúsága 11,1 kilométer.

Lev Tolsztoj

A csontocska

Igaz történet

Szilvát vásárolt az anya, s ebéd után adni akart belőle a gyermekeknek. Még ott volt mind a tányérban. Vanya még soha nem evett szilvát, s folyton szagolgatta. Nagyon tetszett neki. Aztán kedve kerekedett megkóstolni. Mindig ott járkált a szilva körül. Mikor senki sem volt a szobában, nem állhatta meg, hogy el ne vegyen s meg ne egyék egyet. Ebéd előtt az anya megszámlálta a szilvaszemeket, hát látja: egy hiányzik. Megmondta az apának is. Ebéd közben megszólal az apa: „Mondjátok, gyerekek, nem evett meg közületek valamelyik egy szem szilvát?" Mindahányan azt felelték: „Nem, nem." Vanya olyan vörös lett, mint a rák, de ő is azt mondta: „Nem ettem belőle." Akkor ezt mondta az apjuk: „Hogy valamelyikőtök megette azt a szem szilvát közületek, csúnya dolog; de ez a kisebb baj. Az a nagy baj, hogy a szilvában csontocska van, s ha valaki nem tudja, hogy kell megenni, s egy csontocskát lenyel, másnap meghal. Én most ettől félek."

Vanya elsápadt s megszólalt: „De hiszen én kidobtam azt a csontocskát az ablakon."

Erre mindnyájan nevettek. Vanya pedig sírva fakadt.

Áprily Lajos fordítása

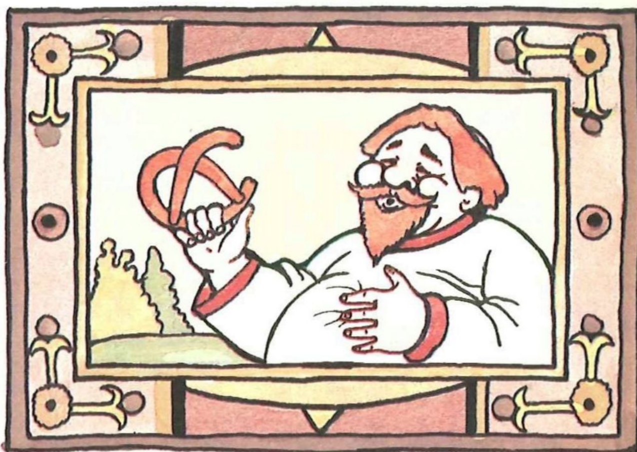
Három kalács meg egy perec

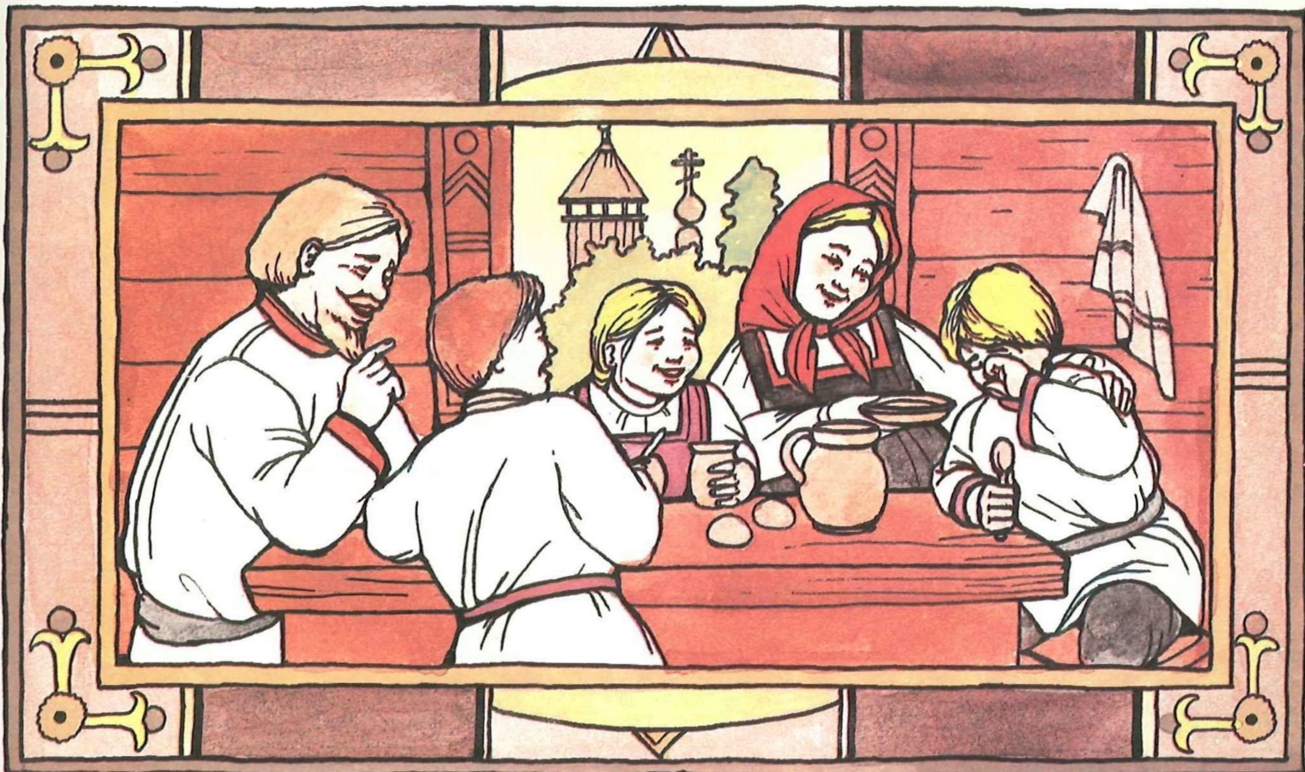
Mese

Egyszer egy parasztnak ehetnékje támadt. Vett egy kalácsot és megette; de még mindig éhes volt. Vett még egy kalácsot és megette; de még mindig éhes volt. Vett egy harmadik kalácsot, azt is megette; de még mindig éhes volt. Erre aztán vett egy perecet és megette; végre jóllakott. Fejére csapott ekkor a paraszt:

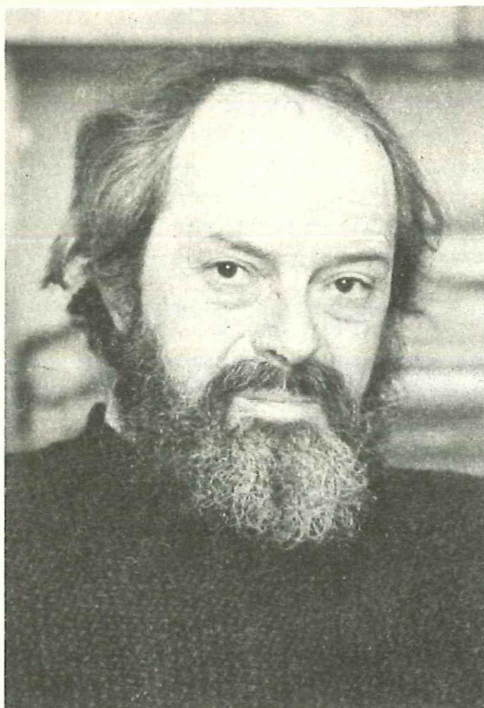
— De bolond is vagyok én! Mi a csudának ettem annyi kalácsot? Mindjárt ezzel a pereccel kellett volna kezdenem.

Mándy Stefánia fordítása

Békés Rozi rajzai

Bemutatjuk

Lévai Sándort

Kedves Balázs!

Örömmel válaszolok leveledre, melyben arról faggatsz, mikor és hol találkoztam először a bábbal, hogy lettem bábtervező és mit is csinálok tulajdonképpen a tv-ben.

A bábuval való találkozásom nagyon emlékezetes volt. Alig lehettem több 6 évesnél, amikor édesanyám Aranyosmaróton — a húgommal együtt — bábszínházba vitt minket.

Ott ültem tehát a nézőtéren, a bábu pedig a színpadon egy hatalmas palacsintasütővel agyba-főbe verte a másik bábut. Ezt látva, kétségbeesésemben úgy elkezdtem bőgni, hogy ki kellett velem menni a nézőtérről.

Ha akkor valaki megkérdezte volna tőlem, hogy mi leszek, ha nagy leszek — gondolom —, mindent mondtam volna, csak azt nem, hogy bábtervező.

Aztán évek múltán — amikor az iparművészeti főiskolán elvégeztem a díszlettervező szakot — mégis a bábszínházba kerültem.

Sok darabhoz terveztem díszletet, Andersen „Bűvös tűzszerszám"-ától Petőfi „János vitéz"-éig, s egyre jobban megszerettem azokat a rongyból, fából, papírmaséból készült kis bábukat, akikbe olyan sok szív, annyi hősiesség és humor szorult, s akik olyan sok önfeledt, boldog percet szereztek a hozzád hasonló gyerekeknek.

Váratlanul ért az a lehetőség, hogy először tervezhettem bábut — az Árgyélus királyfi figuráit —, majd 1960 óta a televízióban a Futrinka utca, a Rémusz bácsi, a Csupafül, a Zsebtv, a Sündisznócska, a Százszorszép, a Csillagvitéz és a Süsü, a sárkány szereplőit, akik közül nem egyet nemcsak ti, magyar gyerekek, de kelettől-nyugatig sok ország tv-néző gyerekei is ismernek.

S most arra a kérdésedre próbálok röviden válaszolni, hogy mi a dolga a báb- és díszlettervezőnek.

Figyelmesen el kell olvasnia a bábdarabot, s az se árt, ha kijegyzeteli azt. Megpróbálja beleélni magát abba a történetbe, amit az író megírt, s elképzeli a helyszíneket és a szereplő figurákat: milyenek is lehetnek, hogy néznek ki, milyen a karakterük?

S amikor az ember lehunyt szemmel már látja is, akkor lerajzolja őket, s mindazt, ami körülveszi a figurákat.

Ha ezeket a vázlatokat a rendező elfogadja, akkor a tervező elkészíti a színes terveket és a műhelyrajzokat. Külön-külön a bábukról, a kellékekről és a díszletekről, amik alapján a műhelyekben — a megfelelő anyagokból — megformálják a bábukat és díszleteket, s már kezdődhet is a játék, a felvétel.

No, a valóságban azért egy kicsivel bonyolultabb a dolog! De nem annyira, hogy akár most, hozzá ne kezdhetnél pajtásaiddal bábukat készíteni, amihez sok örömet és sikert kíván neked és barátaidnak:

Lévai Sándor bábtervező

A képeket Karasz Lajos készítette a Kerepestarcsai Művelődési Központ Kiállítótermében

Népi játékok és sportjátékok a szabadban

Érd utol kakas, a tyúkot!

Három vagy öt játékos kell hozzá, akik kinyújtott karral összefogózva láncsorban állnak fel. A középsőtől balra és jobbra levők arccal ellentétes irányban állnak. Az egyik oldalon lévők a kakaskák, a másik oldalon lévők a tyúkocskák. A kakaskák kergetni kezdik a tyúkocskákat, a középső gyerek tengelyként forog egy helyben. Amikor a kakaskák utolérték a tyúkokat, szerepet cserélnek és kezdődik a játék elölről.

Császár, király, küldj katonát!

A fiúknak ezt az erőkifejtő harci játékát egy-két őrs játszsza! A két császár a játékosok közül a két legerősebb fiú lesz. A császárok egyenként, felváltva, név szerint választják ki saját csapatuk tagjait. Így érik el, hogy a csapatok egyenlő erősek legyenek. A két csapat egymástól 8—10 m távolságra párhuzamosan, egymással szemben, egy vonalban feláll. Erősen fogják egymás kezét. Mindkét csapat császára a sor elején foglal helyet. A kezdő csapat császára kiáltja:

— Császár, király, küldj katonát!
Ha nem küldöd, magad gyere!

Erre a császár elküldi egyik katonáját, akinek teljes erejéből az ellenséges sor katonái közé kell futnia úgy, hogy a kézfogás-láncot átszakítsa. Ha a vállalkozása sikerül, az ellenségből annyit visz haza, amennyit a sor végéből leszakított. Ha nem sikerült áttépnie a sort, akkor ott marad fogolynak, ahol próbálkozott. Ha már veszélyesen kevesen vannak valamelyik sorban, akkor a legerősebb, vagyis a császár indul el, hogy csapatát visszaszerezze. Az a csapat győz, amelyik saját sorába olvasztotta az ellenséges csapat összes katonáját.

Várvédelem

A fiúknak ezt a szabadtéri, erőkifejtő harci játékát kétháróm őrs játszhatja. A játékosok sorba állnak és magukat felváltva egyesnek, kettesnek nevezve, két csoportot alkotnak. Egyik csoport a védők, a másik az ostromlók. A védők a földre egy nagy kört rajzolnak, ez a vár, majd mindnyájan bemennek a várba. Az ostromlók a vár körül foglalnak helyet és igyekeznek azt elfoglalni. A várba való betörésnek nincs külön módja, ki hogy tud, vagy beszalad, vagy birkózás révén csellel próbál bejutni. Ha egy ostromló bejutott a várba, egy a védők közül — általában az, akinek a hibájából bejutott — kiáll a játékból. A játék addig tart, míg a védők el nem fogynak. Ezután újra kezdik a játékot, de úgy, hogy a várba bejutott ostromlók lesznek a védők, a kiállott védők az ostromlók.

Célozás

Fiúk, lányok játszhatják, egy labda szükséges hozzá. A gyerekek két csapatra oszlanak és egymással szemben felállnak. Középre egy vonalat húznak, amit átlépniük nem szabad. A játékosok sorra megcélozzák az ellenfél csapatát. Akit eltalálnak, az átkerül az ő csapatukba.

Szilágyi Domokos
Bolondos vers

Április elseje
csodás nap —
kerítsük sorját a
csodáknak.

Kakukk költ a fészkén
verebet,
macskára vadásznak
egerek.

Pulit terel
a birka,
leckét magol
az irka.

Szakácsnőt főz
az ebéd,
gazda szolgálja
ebét.

Horgászt fog a
harcsa,
hogy a vízben
tartsa.

. . . Lám, lám egymást érik
a csodák!
Szerencse, hogy csak
egy napon át.

Kovács Lajos
Kiolvasó

Egy:
tanári kegy!
Kettő:
sose szól a csengő?
Három:
szüleidet várom!
Négy:
ideszállt egy légy!
Öt:
buta, mint a tök!
Hat:
viseld jól magad!
Hét:
verjük meg a bét!
Nyolc:
örökké csak rontsz?
Kilenc:
mi lesz így, bukfenc?
Tíz:
mondjátok, hogy csíz!
Ki az időt jól húzza,
a felelést megússza!

Görög Júlia rajzai

Azok a híres rátótiak

A következő történetek rátótiádák. A **rátótiáda** tréfás falucsúfoló. Különösen sok fűződik Gyulafirátóthoz. Ezért nevezik rátótiádának.

A légy megbüntetése

A rátóti községházán gyűlés volt. Egy légy szemtelenül folyton a bíró orrára repült. A bíró mérges lett, az elöljárók határozatot hoztak, hogy a legyet meg kell büntetni.

— Akasszuk fel! — javasolta az egyik.

— Üssük agyon! — kiáltotta egy másik.

— Vessük le a toronyból! — tanácsolta a harmadik. A legyet megfogták, felvitték a toronyba és ledobták. A légy elrepült és még ma is él, ha meg nem halt.

Az elcserélt lábak

Egyszer a rátóti asszonyok kiültek az árok szélére beszélgetni. Beszélgettek, beszélgettek, telt, múlt az idő, hát egyszer csak kezdték harangozni a delet. Az asszonyok fel akartak tápászkodni az árok széléről, de bizony a sok beszélgetésben úgy összekeveredett a lábuk, hogy nem tudták kiválasztani, melyik kié. Hej, lett nagy visítozás, kavarodás. Tépték egymás haját, rikácsoltak, de bizony ettől csak még jobban összegabalyodtak. Arra vetődött egy legény. Nézte az asszonyokat, nézte. Kérdi tőlük:

— Mit csinálnak itt, nénémasszonyok?

— Segíts rajtunk! Úgy összegabalyodtak a lábaink, hogy most nem tudjuk szétválogatni. Mindjárt itthon lesznek az embereink s még semmit se főztünk. Lesz hadd el hadd, ha haza nem jutunk!

Az asszonyok mezítláb voltak. A legény leszakasztott az árok partjáról egy jó nagy árvacsalánt, azzal vágni kezdte az asszonyok lábaszárát. Ettől aztán mindegyik maga alá kapta a saját lábát s mehettek haza főzni.

Mátyás király meg a rátótiak

Egyszer Mátyás király Rátóton utazott keresztül. Éppen a falu közepén eltörött a szekere kereke. Amint itt vesztegelt, a faluban elterjedt a híre, hogy itt van Mátyás király. Megtudta ezt az elöljáróság is. Mátyás király elejébe járultak és nagy tisztelettel bekísérték a községházára, hogy pihenjen, amíg a kereket megjavítják. Míg Mátyás pihent, az elöljáróság tanácskozott, mivel vendégeljék meg Mátyás királyt.

— Kínáljuk meg dióval! — javasolta a jegyző.

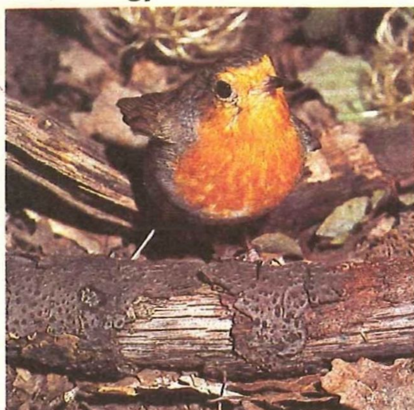
— Inkább vendégeljük meg szilvával! — mondta a bíró, mert hogy Rátóton ritka jó szilva terem. Ebben meg is egyeztek. Kosarakba szilvát raktak s felsorakoztak, hogy a király elé vonuljanak. A bíró kitanította őket, hogy mindent úgy tegyenek, ahogy ő tesz. Amikor a király elé értek, a bíró megbotlott a szőnyegben, a drága, jóféle szilva mind Mátyás elé borult. No, a többi atyafi se volt rest! Sorra felbuktak a király előtt s kiborították a szilvát. Mátyás király majd hanyatt esett a kacagástól. A testőrei méregbe gurultak az ostoba rátótiak láttán, felmarkolták a sok kiborult szilvát s mind a fejükhöz csapkodták. Az elöljárók fejvesztetten futottak ki az ajtón a bírójukkal egyetemben. Mikor megállottak, az egyik felkiáltott:

— Mégis csak okos ember a mi bíró urunk, tudta, hogy szilvát kell vinni a királynak! Képzeljék el kegyelmetek, mi lett volna velünk, ha diót vittünk volna?!

Kóka Rozália

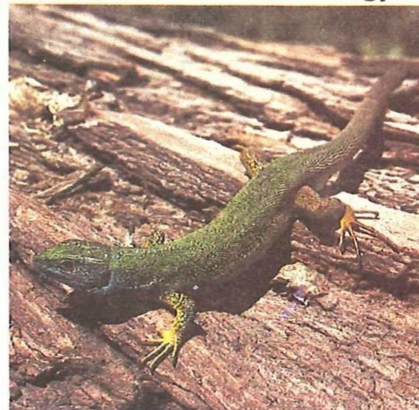

Vörösbegy

Mi újság az erdőben?

Zöld gyík

Az áprilisi erdőnél nincs szebb a világon! Nézzetek csak jól körül, ha kirándulni mentek valamelyik napsütötte hétvégén. A szellő tréfásan borzolja a fák és bokrok friss, üdezöld lombjait, a gőzölgő barna avarra furcsa alakú, aranyos foltokat varázsolnak a behulló napsugarak, tarka potrohú, kövér poszméhek keresik zümmögve a nyíló virágokat és száz és száz madár énekel hangosan köröskörül.

Áprilisban érkeznek haza afrikai szálláshelyükről az erdő legszebb hangú dalosai, a fülemülék. Kicsit talán még fáradtan a hosszú úttól, de a hímek rövidesen versenyt énekelnek egymással, különösen a hajnali és reggeli órákban. Mindegyikük kiválaszt egy területet a bokrok között, ott csattog, énekel, így próbál a néhány nappal később érkező tojók közül egyet magához csalogatni. Ha ez sikerül, akkor ettől kezdve a fülemüle éneke már csak a szomszédos hímeknek szól. Fenyegetést, figyelmeztetést röpít világgá, nehogy bármelyiküknek is eszébe jusson, hogy belépjen az ő területére.

A fülemülék április második felében már fészküket építik. Rendszerint a talajon, apró facsemete tövében, bokor alatt választanak jól elrejtett helyet száraz falevelekből, finom gyökérdarabkákból készült otthonuknak. De nemcsak a fülemülék mesterek ebben, jól elrejti fészkét a vörösbegy is. A szemfüles kakukk mégis gyakran megtalálja és tojását egy óvatlan pillanatban a többi közé csempészi.

Figyeljétek meg egyszer az erdőszélen lesbenálló kakukktojót! Türelmesen üldögél egy száraz ágon, ahonnét a környéket jól szemmel tarthatja. Látszólag egykedvűen, unatkozva gunnyaszt ott, pedig közben figyel ám nagyon. Nyomban észreveszi, ha egy kis énekesmadár fészekanyaggal a csőrében repül valamelyik bokorba. A kakukk számontartja ezeket az épülő fészkeket és később addig ügyeskedik, amíg sikerül mindegyikbe egy tojást csempésznie. Ezután, mint aki dolgát jól végezte, elrepül és feléje sem néz a fészeknek többé. A vörösbegyek, poszáták, füzikék pedig szorgalmasan kotlanak az idegen tojáson és még akkor sem veszik észre a turpisságot, amikor a kis kakukk mostohatestvéreit sorra kilökdösve egyedül és náluknál sokkal nagyobbra nőve terpeszkedik a fészekben. Szorgalmasan etetik hernyókkal, lepkékkel mindaddig, amíg önállóvá nem válik és búcsú nélkül faképnél nem hagyja őket.

Az erdő szélén van egy nagy mélyedés, amelyik minden tavasszal teleszalad olvadó hólével. Ha áprilisban, különösen a hónap első felében arra jártok, furcsa látványban lesz részetek. Soha ennyi varangyosbékát egy helyen! A barna varangy gyakori állat Magyarországon, de mert éjszaka jár vadászni, ritkán találkozhattok vele. Ilyenkor tavasszal azonban, a peterakás idején, a tócsákban, lassú folyású árkokban napközben is láthatók. A nőstények jóval termetesebbek, mint a hímek és ha valaki azt meséli nektek, „akkora békát láttam, mint a kalapom", egy kis túlzással a barna varangy nőstényére ismerhettek benne. Ha egy ilyen lomhán mászó nagy béka felbukkan a parton, a jóval mozgékonyabb kis hímek nyomban feléje úsznak. Néha öten vagy akár tizen is udvarolnak neki. A varangyok nőstényei zsinór alakban rakják le kocsonyás anyagba burkolt petéiket s a kikelő lárvák, más néven ebihalak, a vízben fejlődnek mindaddig, amíg kopoltyúk helyett tüdővel nem kezdenek lélegezni. Ekkor kilépnek a szárazra és éjszakánként apró csigákra, gilisztákra vadásznak a környéken. A barna varangy nagyon hasznos, ártalmatlan állat, ne bántsátok, ha a kertben rábukkantok valahol!

Az áprilisi erdő rengeteg látnivalót, élményt kínál azoknak, akik szeretik a természetet, a fákat, virágokat és persze az állatokat. Ha csendben leültök egy mohos tuskóra és úgy figyeltek magatok körül, az erdő sok mindenről mesél nektek. A tarka harkályról, amelyik éppen az odúját ácsolja egy vastag fa törzsében, a karcsú menyétről, amint pockokra vadászik az erdőszélen vagy a nagy zöld gyíkokról, amelyeknek csodálatosan szép, égszínkék torkuk van és talán éppen most bújtak elő a sűrűből, hogy napozzanak egy kicsit. Ha sikerült meglesni őket, írjátok meg szerkesztőségünknek.

Schmidt Egon

Kérdések:

1. Április végén is érkeznek még költöző madarak. Tudnál mondani néhányat?

— Aranymálinkó (sárgarigó), tövisszúró gébics, sarlósfecske, karvalyposzáta.

2. Akadnak az erdőben igazi hétalvók, amelyek ősszel összegömbölyödtek puha vackukban és csak most kezdenek ébredezni. Ismeritek őket?

— A nagy pele néha akár májusig durmol, a sárgásbarna kis mogyorópele viszont áprilisra már rendszerint felébred.

3. A harkályok ácsolta odúkban gyakran albérlők telepednek meg. Tudnátok említeni néhányat?

— Széncinege, csuszka, seregély, denevérek, darazsak.

Bécsy László felvételei

Huhogócskák

Természetvédő kisdobosok Tiszavasváriban

Lelkes természetvédő kisdobosok dolgoznak **Tiszavasváriban**, a **Kabay János Általános Iskolában. Tánczos Lajosné és Nyilas Kálmánné** irányításával hónapról hónapra izgalmas túrákon, érdekes vetélkedőkön vesznek részt. A munka eredményeként a tanév végén szakpróbát is tesznek. Tudósításaikból közlünk részleteket, hátha ti is kedvet kaptok.

Bajzáth Zsuzsa 3. osztályos:
„A Huhogócskák tavaszi túrája az ibolyatúra. Alig várjuk, hogy zöldelljen a természet, megjelenjenek a tavasz virágai. Úticsomagunkban van növényhatározó, nagyító, Búvár zsebkönyv. A Kastélyerdőben mindent szemügyre veszünk. Megfigyeljük a fákat, bokrokat, bogarakat, ha csendben haladunk, a madarak hangját is felismerjük. Kéklik az erdő alja. Sok ibolya nyílik ilyenkor. Végül az erdő széli tisztáson jót játszunk."

Hazatérő gólyáinkról is tudósít: „Szeretjük a madarakat. Ismerünk is közülük néhányat. A vándormadarak visszatértekor beszélgettünk a gólyákról, fecskékről. Ekkor kaptuk egyéni feladatként, hogy figyeljük meg, hol vannak Tiszavasváriban gólyafészkek. Kémények, oszlopok tetején, fák ágai között 15—20 fészket is megszámláltam. Megfigyeltem, melyikbe tér vissza a gólya, hogyan javítja fészkét, hogyan repül körülötte. Le is rajzoltam. A következő könyvekben búvárkodtam: Schmidt Egon: Hová mennek, honnan jönnek vándormadaraink? Hermann Ottó: A madarak hasznáról és káráról, Kapocsy György: Madarat tolláról, Peterson: Európa madarai. Így értettem meg igazán, miért érdemel védelmet, gondoskodást a gólya."

Vinginder Csaba 4. osztályos:
„A természetvédő szakkör egyik legérdekesebb foglalkozása a játékos vetélkedő. Gólyák, Fecskék, Sárgarigók, Seregélyek elnevezéssel 10—10 tagú csoportot alakítottunk. Mi Gólyák voltunk. Megterveztük címerünket is. Előzetesen újsághíreket gyűjtöttünk természet- és környezetvédelemmel kapcsolatosan. Gyűjteményt készítettünk a képekből, volt aki rajzolt is. A vetélkedőn bemutattuk a gólyát (alakja, fészkelőhelye, tápláléka, vándorútja...). Gólya indulónkat is elénekeltük. Beszámoltunk a környezetvédelmi őrjáratról, melyen játszótereket, parkok tisztaságát vizsgáltuk. Ezután ismertettük korábbi gyűjtőmunkánkat. Bemutattuk T. Nagy Sándor: Madáróra, virágóra valamint Sterbetz István: Amerre a madár se jár című könyvét. A gólyáról verset is találtunk, és tablónkat is bemutattuk. Végül állathangok utánzásával, találós kérdések megfejtésével zártuk vidám, hangulatos vetélkedőnket."

Lehotai Andrea, „Bölcs bagoly":
„Ki az igazi természetvédő kisdobos Tiszavasváriban? Aki az éves szakköri munka után próbát tesz a Kastélyerdőben. Én már kétszer is próbáztam. 1984-ben a kezdőkkel és 1985-ben a haladókkal. A próba napján együtt vagyunk kisdobosok vagyis Huhogócskák és úttörők azaz Bölcs baglyok. Bemutatjuk egymásnak, mit tudunk a természetről. Jól kell ismernünk a növényeket, állatokat, a természetjárás szabályait. Izgalmas feladat a gombafelismerés is. Ha sikerül a bizonyítás, akkor átvehetjük a próbaigazolványt."

Az izgalmas felfedezéseken kívül a Huhogócskák egy országos sikerrel is büszkélkedhetnek. Ők nyerték meg az „Erdő titkai" című vetélkedőt. Gratulálunk!

Zentai Mari

Kenéz Ferenc

Kiszaladni a zöldbe

„Alig várom, hogy
kimehessünk a zöldbe!"

„Jaj, csak jönne már a tavasz,
hogy kiszaladhassunk a zöldbe!"

„Ó, mikor lesz már szép idő,
hogy kiszaladhassunk a zöldbe!"

Itt a tavasz.

Tegnap beültünk mindannyian
a kiskocsiba,
és kiszaladtunk a zöldbe.

Szó, ami szó:
a zöld egyelőre bizony még
elég szürke volt,
csak mi voltunk olyan
színesek,
mint egy lepkegyűjtemény.

Apa egész délután a kocsit
mosta,

anya egész délután
horgolt.

Én mászkáltam az erdőben.

„Mindenesetre nagyon jól telt!"
— mondta apa este
a szomszéd bácsinak.

NICSAK, EGY ÖTLETFA!

FÜRKÉSSZÜNK A MÚLTBAN!
1 MIT TUDTOK A HÁLAZÁSZLÓ TÖRTÉNETÉRŐL?
2 MIKOR INDULT AZ ÚTTÖRŐEXPEDÍCIÓ A JÖVŐBE?
MINDEZT ÉS MÉG SOK M
MEGTUDHATJÁTOK A „FEJEZETE
A MAGYAR ÚTTÖRŐMOZGALOM T
TÉNETÉBŐL" CÍMŰ KÖNYVBŐL.
KÉRJÉTEK EL A CSAPATVEZETŐTŐL!

TANULJUK MEG A FÜRKÉSZ-INDULÓT! MEGTALÁLOD A KISDOBOSBAN!

NE FELEDD! ÁPRILIS 11. A KÖLTÉSZET NAPJA!

ÁPRILIS 1.-ÉN SZABAD AZ UGRATÁS!

BESZÉLJÜK MEG EGYÜTT: MIKOR HELYÉNVALÓ A KÍVÁNCSISÁG?

GYŰJTSÜK ÖSSZE A LEGSIKERESEBB ÁPRILISI TRÉFÁKAT!

GYERTEK, INDULJUNK TAVASZI KIRÁNDULÁSRA, AKADÁLYVERSENYRE!

FÜRKÉSZ BALÁ

F.B.

HALLÓ, IGEN! ITT JÓNÁS BESZÉL AZ ÁLLATKERTBŐL!

FÜRKÉSSZÜK A JÖVŐT! AKI MA 10 ÉVES, AZ 2000-BEN 24 ÉVES LESZ. MILYEN LESZ AKKOR A MUNKA, AZ ÉLET, AZ ISKOLA, A LAKÁS, A DIVAT? EGY KIS FANTÁZIÁVAL MEGVÁLASZOLHATJÁTOK MINDEZT!

JÖVŐ FÜRKÉSZ

Demény Ottó

Abba törli arcát a Nap

Az erdőn — hallod-e,
ki rengeti az ágat?
Rászállt hintázni egy madár,
örül a napsugárnak.

A mezőn — hallod-e,
ki sündörög a réten?
Kinyílt a kaptár kapuja,
méhek szállnak a fényben.

A dombon — látod-e,
mi az a hamvas sárga?
Az, aki mindig úgy siet,
a gólyahír virága.

Az égen — látod-e,
mi az a fényes kendő?
Abba törli arcát a Nap,
könnyű tavaszi felhő.

5. AKADÁLY

4. AKADÁLY

3. AKADÁLY

2. AKADÁLY

1. AKADÁLY

KÉT TRÉFÁS TALÁLÓS KÉRDÉSEM: ① TESZEK HOZZÁ, KISEBB, VESZEK BELŐLE, NŐ. /MI AZ?/ ② MEDDIG MARAD A PATKÓ A LOVON? TALÁLD KI VAGY KERESD MEG A MEGFEJTÉST!

VIDÁM FÜRKÉSZ

5. MÉRFÖLD

Összeállította Gaál Ödönné,
rajzolta Görög Júlia

NAGYAPÁM MESÉLTE

A kisdobosok feladatai között gyakran szerepelt az osztályterem virágainak gondozása, az iskola kertjének virágosítása, segítés a házikertben.

A Szovjetunió lenini úttörőszervezete 1962-ben ünnepelte 40. születésnapját. A magyar kisdobosok és úttörők azon gondolkodtak, hogyan köszöntsék őket. Kitalálták, hogy 1961 nyarán és őszén virágmagokat gyűjtenek. Ezeket szépen becsomagolják és levél kíséretében elküldik a Szovjetunióba. A levélben megkérik a szovjet pajtásokat, ültessék el a magokat az iskolakertekben, lakóhelyükön 1962 tavaszán. Így mire elérkezik a születésnap — 1962. május 19. — magyar virágok köszöntik a szovjet úttörőket.

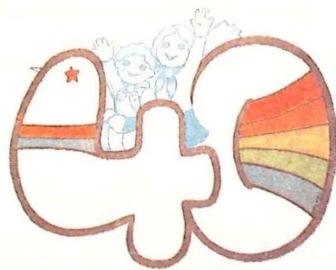
A terv megvalósult. A posta, a békevonat vitte el a magokat Moszkvába. Onnan pedig az ország olyan vidékeire, ahol hasonló az éghajlat, mint nálunk Magyarországon. Május 19-én sok-sok virág bontotta ki szirmait. Voltak olyanok, amelyek csak a születésnap után, de azután egész nyáron virágoztak.

1971 őszén „Erdő-mező titkai" elnevezéssel kisdobos-akció indult. Négy szakasza a négy évszaknak megfelelően az ősz, a tél, a tavasz és a nyár volt. A kisdobosrajok arra vállalkoztak, hogy felderítik az erdő, a mező, a lakóhelyük növényzetét, virágait. De ismerkedtek a szobai növényekkel is. A megfigyeléseket egyénileg vagy közösen a raj végezte. Voltak, akik azt figyelték, hány féle színben pompázik az őszi erdő; mások feljegyezték, milyen fákat ültettek az utcájukban, és hova kellene új fát ültetni, kérték az úttörőket a fák pótlására; télen a madáretetőket töltötték meg eledellel, és amikor leesett a hó, az állatok nyomaiból következtettek, milyen állat járt arra.

Ilyen és sok más módon ismerték meg és védték a természetet a kisdobosok — magyarázta nagypapám, én meg arra gondoltam: mi is megtehetjük mindezt.

Tóth Barbara
negyedikes kisdobos őrsvezető

A szovjet kisdobosokat a Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékére úgy nevezik: októberisták. Rajzoljátok le az októberisták jelvényét és május 19-én, születésnapjukon tegyétek ki köszöntésül a rajhíradóra.

Petúnia

Margaréta

Rézvirág

Roskó Gábor felvételei

NYÍLJÉK EGYMILLIÓ VIRÁG!

Kora tavasszal kétnyári virágokkal díszíthetitek ablakotokat, kiskerteteket, iskolátokat. Ezeknek magját már előző évben el kell vetni. Tavasszal csak palánta ültethető ki. Ilyenek pl. az árvácska, százszorszép, nefelejcs, sárga viola. Virágzásuk eltart addig, amíg várnunk kell az egynyári virágok kiültetésével.

Egyes nyári virágok magját már április elején is elvethetjük a balkonládába és a kiskertbe. Ilyenek pl. a bársonyka, tátika, porcsinrózsa, egynyári margaréta, rézvirág, hajnalka, estike, szarkaláb.

Másokat — mivel fagyérzékenyek — meleg, világos helyen elő kell nevelni: magjukat április elején kis ládákba, műanyag edényekbe ültethetitek. Kis üveglappal vagy nylon fóliával letakarva és rendszeresen öntözve hamarosan kikelnek a kis palánták. Ritkítsátok ki, vagy kis cserepekbe egy-két palántát ültessetek. Ilyen virágok pl. a petúnia, agerátum (bojtocska), őszirózsa, paprikavirág, virágcsalán. Kiültetés előtt fokozatosan szoktassátok hozzá a palántákat a friss levegőhöz és a napsütéshez. Néhány órával a palánta kivétele előtt jól locsoljátok meg a növénykét, hogy a föld nedves legyen. A végleges helyére, a nedves földbe ültetése után a növény gyökeréhez a földet jól nyomjátok oda a kezetekkel, és a tövét ismét alaposan locsoljátok meg.

A déli fekvésű erkélyre vagy kertbe kimondottan meleg és napfénytűrő növényeket ültessetek. Ilyenek a petúnia, paprikavirág, bársonyka, varjúháj, rézvirág, tátika. A legtűzőbb napsütést is jól bírja a porcsinrózsa és a dugványról ültethető muskátli.

Az északi oldalon tűző fényt alig kap a virág, ide árnyékot kedvelő növények kerüljenek. Lehet begónia, lobélia, futómuskátli, sarkantyúka.

Felfuttathattok a rácsra vagy zsinegre, kerítésre hajnalkát, díszbabot.

A virágládákban hátul magasabb, elöl pedig alacsonyabb, esetleg csüngő hajtású növények legyenek.

A virágtartó edények anyaga lehet fa, cserép, műanyag, hungarocell, eternit. Színe ne legyen feltűnő, rikító, hadd viruljanak a virágok.

Az edények aljára érdemes vízelvezető nyílást készíteni, valamint 2-3 cm vastag folyami kavicsréteget tenni. Fontos, hogy a föld tápanyagokban gazdag legyen. A nyár folyamán tápoldattal öntözzetek, Wuxállal vagy Mikramiddal. A virágtartó edényeket úgy rögzítsétek, nehogy leessenek!

Júniusra, az Úttörőszövetség születésnapjára már több virág is kinyílik, pl. a körömvirág, szarkaláb, bársonyvirág, tátika, kaliforniai mák.

Köszöntsétek így a születésnapot. Vegyétek ki a könyvtárból a „88 színes oldal az egy- és kétnyári virágokról" című könyvet, ebből még sok más virágot is megismerhettek.

A megszárításra szánt növények, a szalmarózsa, sóvirág, gombvirág, kakastaréj és díszfüvek kalászainak magját szintén április elején kell elvetni meleg helyre, kis edényekbe.

Nevelhettek lopótököt is, amelynek magját kis fészekbe ültessétek. Egy fészekbe 2-3 magot tegyetek. Erkélyen nagyobb ládába vagy cserépbe ültessétek.

A szárazvirágok és a lopótök neveléséről a májusban megjelenő Növényfürkészőben olvashattok!

Szarkaláb

Gagarin—ünnep

1961. április 12-én 9 óra 17 percet mutattak a moszkvai órák (a mieink éppen két órával kevesebbet), amikor a bajkonuri űrrepülőtérről, hatalmas lángcsóvát lövellve elstartolt a Vosztok—1 űrhajó, fedélzetén Jurij Alekszejevics Gagarinnal. (FOTO: APN) Néhány perc elteltével levált a hordozórakéta első fokozata, majd pontosan 12 perccel a start után levált a második is. A Vosztok—1 Föld körüli pályára állt.

Gyorsan suhant, másodpercenként 8 kilométeres sebességgel. Így hamar utolérte az éjszakát. Egy ideig sötétben, a Föld árnyékos oldalán repült, majd 10 óra 9 perckor újra kijutott a napfényre. Nem volt még ember a Földön, aki — mint Gagarin — ily gyors egymásutánban látta volna az alkonyt s a napfelkeltét.

Az űrhajó nem pontos, hanem kissé lapított körpályán röpült. Ezt a lapított kör alakot ellipszisnek nevezik. Tulajdonképpen ilyen pályán keringenek a bolygók is a Nap körül. A Vosztok—1 pályaellipszisének a Földhöz legközelebb eső pontja 181, a legtávolabbi 327 kilométer volt.

Megkerülve a Földet, az űrhajó Afrika fölött járt éppen, amikor földi rádióparancsra beindították fékezőrakétáját. Amint sebessége csökkent, tüstént süllyedni kezdett. Elérve a sűrűbb légrétegeket, néhány pillanatra hullócsillaggá vált: védőburkolata felizzott és elégett. Maga az űrhajó azonban teljes épségben — bár kissé kormosan — 108 perces repülés után, 10 óra 55 perckor hatalmas ejtőernyőjével simán leszállt a Volga menti Szaratov város közelében. Utasa, az első égi utazó, Jurij Gagarin épen, egészségesen és boldogan ért földet.

Győzelmi ünnep volt ez a nap. Nemcsak a Szovjetunióban, hanem az egész világon lelkesen ünnepelték a Koroljov-csapatot, amely valóra váltotta az évezredes álmot, megoldotta a nagy leckét: a Vosztok—1 fedélzetén embert juttatott a világűrbe.

Az első számú ünnepelt, a főhős természetesen maga a keménykötésű, zömök, szőke hajú, hamiskás mosolyú, 27 éves űrpilóta volt. Az egyik amerikai újság ezt írta: „Bármerre is járnak majd a jövő kutatói, bármit fedeznek is fel a világmindenség sötét és fagyos térségeiben, sosem fogják elfelejteni azt a két szót, hogy Vosztok és Gagarin."

Mindenhol mindenki látni akarta Gagarint. És ő igyekezett minél több meghívásnak eleget tenni. Járt nálunk, Magyarországon is. És itt is, mint mindenütt, azzal fogadták: meséljen, milyen volt az út, milyen a Föld odaföntről?

És Gagarin mesélt fáradhatatlanul.

Mesélt a csodálatos színekről, amelyek odaföntről nézve körülölelik a Földet. S hogy köztük a legszebb, az uralkodó szín a kék, annak valamennyi árnyalatával.

Mesélte, hogy a nagy távolság elnyeli a városokat, létezésüket csak éjszaka kisugárzott fényeik sejtetik. Nappal nem látni mást, csak térképet: óceánokat, földrészeket, az óriási hegyeket, a nagyobb folyók ezüst görbéit. És hát a felhőket. A felhők csodálatos látványáról különösen sokat mesélt.

És az emberek áhitattal és picinyke irigységgel hallgatták.

Berkes Péter
Égi utazók *című könyvéből*

Herpai Zoltán rajza

2. Zsóka vendéget kap

A tanteremben nagy lárma volt. A két tanító néni alig győzte csitítani a gyerekeket. Zsóka, a szemüveges kislány, aki nagyon megijedt az ölébe pottyant békától, már a pad tetején állt, hogy minél távolabb legyen a brekegő veszedelemtől.

— Tegyétek vissza az állatokat! — szólt Edit néni. — A mai kirándulásunk filmjét kell összeállítanunk, és délután megyünk dolgozni az iskolakertbe!

Tény, hogy ez az iskola és a környezetismeret óra is sokban különbözött a mai iskoláktól, de hát történetünk idején a naptár 2015-öt mutat.

A gyerekek ügyesen elhelyezték a békákat a terráriumokba, az aranyhörcsögöket és a tengeri malacokat a ketrecekbe, amelyek a tanterem hátsó részében sorakoztak egymás mellett. Zsóka még kissé szipogva az ijedtségtől visszaült a helyére. Felvette fülhallgatóját és bekapcsolta az asztalán lévő készüléket. A kis képernyőn a jól ismert balatoni táj jelent meg, és elkezdődött egy érdekes film a vízben élő állatokról. Éppen elmerült a keszegek és a süllők táplálkozásának rejtelmeiben, amikor hátulról megbökték a vállát. Zsóka megfordult. Egy levelet nyomtak a kezébe. Kibontotta a papírt és elolvasta.

„Az indiános filmedet küldd ide! Kösz és üdv Jani" — ez állt rajta. Zsóka óvatosan, hogy Edit néni ne vegye észre, hátracsúszott, lehajolt és kiemelte táskájából a kazettát. Betekerte a levél papírjába és hátranyújtotta. Kissé ügyetlen mozdulattal, mert az nagy koppanással leesett a földre. A tanító néni készségesen közeledett:

— Segíthetek, Zsóka?

A baj nem jár egyedül. Zsóka képernyőjén éppen egy nehéz kérdés tűnt fel és ő nem tudta megnyomni a választ jelző gombot, mert időközben Edit néni várakozó arccal megállt asztalánál. A tanítónő felemelte a leejtett kazettát, amelyről jól látszott, hogy nem iskolai, hanem „maszek". Az indiános történetek videokazettáit nem szabad behozni az iskolába. Ezt mindenki tudta. „Most lebuktam" — gondolta Zsóka és arca mind vörösebb lett. Tekintetét Edit néni felé fordította, amikor váratlan esemény történt. Hangos csörrenéssel betört az udvari ablak üvegtáblája és az ezerfelé hulló üvegcserepek elborították a padlószőnyeget. Megrettent pillantásokkal keresték az ijesztő ablaktörés okozóját. Néma csend volt. Hátul elhallgattak az aranyhörcsögök és a békák is. Zsóka látott ugyan egy kék villanást, de az most eltűnt. A két tanító néni földbegyökerezett lábbal, dermedten állt, majd a betört ablakhoz futottak. Meglepő, hogy semmi nyom. Az udvar csendes volt és üres. A szél sem rezdült.

Zsóka érezte, hogy köpenyének zsebében valami mocorog. Zakatoló szívvel óvatosan széthajtotta a zsebét, hogy belepillantson. Egy vakító kék színű fénygömböt látott a zsebében, amelyből egy halk hangocska szólt felé:

— Ne nyúlj hozzám, mert még forró vagyok! Elikének hívnak. Messziről jöttem és nem is ebédeltem még. Van csokoládéd?

Folytatjuk

Születésnapi staféta

Gödöllőn a 196. számú Petőfi Sándor Úttörőcsapat kisdobosai csapattörténeti kutatómunkát végeztek. A rajok kutatási területei a következők voltak:

Minden másodikos raj dokumentumokat gyűjtött. Egykori úttörőik, kisdobosaik igazolványait, kitüntetéseit, naplókat...

A harmadikosok a csapat rádió- és televíziószerepléseit, társadalmi munka- és hulladékgyűjtési akcióit, csapatrendezvényeit dolgozták fel.

A negyedikesek megemlékeztek régi csapatvezetőikről, feldolgozták a kisdobosok sportéletét, táborozásait, összegyűjtötték csapatuk kitüntetéseit.

A rajok saját kutatómunkájukon kívül figyelemmel kísérték és értékelték az őket követő raj feladatait is.

Március 15-én a Forradalmi Ifjúsági Napok (FIN) első rendezvényeként szép és tartalmas kiállítást rendeztek. Március 21. megünneplését művészeti szemle csapatbemutatójával tették emlékezetessé. A FIN harmadik eseménye áprilisban egy nagyszabású honvédelmi nap lesz.

Pápán a Kilián György Általános Iskola 3.a osztályos pajtásai szerkesztőségünk segítségével vették fel a kapcsolatot olyan úttörőcsapatokkal, melyek szintén Kilián György nevét viselik. Elsőnek a tiszafüredi gyerekek jelentkeztek levelükre.

Somogyban már öt évvel ezelőtt megkezdődött a kutatás. A születésnapra megnyílik az állandó úttörőtörténeti kiállítás Kaposváron. Megjelenik egy kiadvány is a mozgalom történetéről. A 40. évforduló tiszteletére emlékülést rendeznek. A gálaműsorban a legjobb kisdobos és úttörő művészeti csoportok lépnek majd fel. A rendezvénysorozatot jubileumi úttörőtábor zárja Fonyódligeten.

Mezőkovácsházán az 1. számú Általános Iskola 4.a osztályos tanulói lapunk történetére voltak kíváncsiak: mikor, hol jelent meg először, milyen körülmények között született, kik voltak a szerkesztői. Mindannyiszor szívesen segítettünk. Reméljük, gyűjtőmunkájukban jól hasznosították.

A Magyar Úttörők Szövetsége a legjobb és legigényesebb munkákból úttörőmozgalom-történeti kiállítást rendez a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban. A gyűjtemény május közepétől látható.

Felszabadulásunkra emlékezve

Tiszavasváriban a Kabay János Általános Iskola pajtásai sportrendezvénnyel tisztelegtek az elesett szovjet katonák emlékének. Az emlékmű környékén nagy kört futottak, közlekedési úttörők irányításával. Majd vörös és nemzetiszínű zászlókkal és virágokkal díszítették az emlékparkot.

Budapesten a VIII. kerületi Úttörőelnökség szervezésében a kerület kisdobosai és úttörői április 4-én 500 szovjet harcos sírját koszorúzták meg a Mező Imre úti temetőben. (Fotó: Gonda Jenő)

Hogyan nyíljék egymillió virág?

Ha elfogyott a zsebpénzed és már minden maradék faanyagot felhasználtál a virágosládák elkészítéséhez, fordulj a MÉH-hez. Vidd el a legközelebbi MÉH-gyűjtőhelyre az újságpapírt! Gyűjts textilhulladékot, vasat, színes fémet, üveget! Teremts értéket a hulladékból!

A januári rejtvények helyes megfejtése:

Keresztrejtvény: Milyen lesz a bizonyítvány? **Pótold ki:** Téli vakáció. **Kiszámoló:** Akármilyen számot gondol, mindig 1986 lesz az eredmény. **Téli túra:** Laci ér oda hamarabb (10 óra 30 perc), Peti késik (10 óra 40 perc). **Betűrejtvény:** Kitűnő

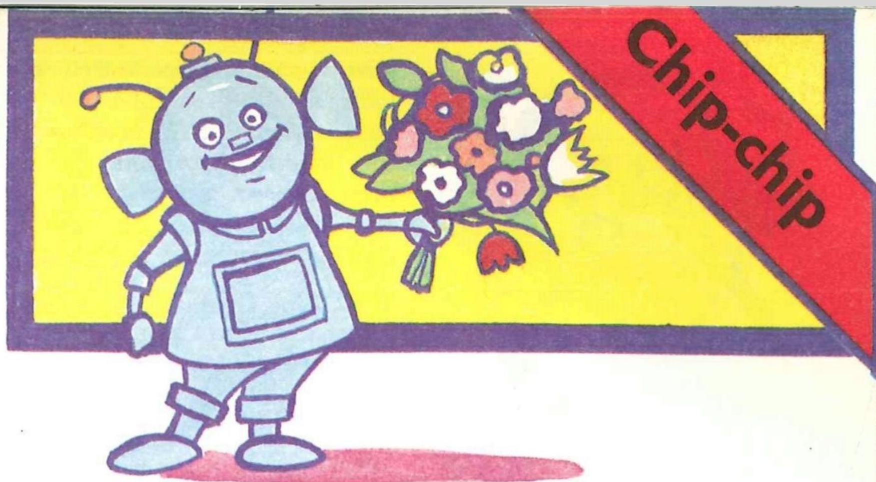
A januári fejtörők helyes megfejtéséért 50 forintos könyvutalványt nyertek:

Domanits András, Horváth Orsolya, Kovács Marcell, Molnár Tímea, Soós László, Budapest; **Baráth Irma,** Okány; **Bíró Szimonetta,** Zagyvarékas; **Borsos Szilárd,** Kistapolca; **Czine Tímea,** Őr; **Dián Tibor,** Komárom; **Dömötöri Tamás,** Beled; **Faragó Tímea Éva,** Bonyhád; **Fekete Balázs,** Lengyeltóti; **Gigler András,** Siófok; **Gyalogh Zsolt,** Hahót; **Heilig József,** Pécs; **Horváth Attila,** Kapuvár; **Horváth Kriszti,** Szarvas; **Horváth Lajos,** Győr; **Juhász László Kund,** Szeged; **Kalina Mária,** Tállya; **Karczag Zoltán,** Hort; **Keszthelyi Katalin,** Gyarmat; **Keszthelyi Zsuzsanna,** Gyarmat; **Korom Annamária,** Szentes; **Köcse Krisztina,** Zalaegerszeg; **Kucsera Csaba,** Nézsa; **Kuzma Ibolya,** Nagykanizsa; **László Erzsébet,** Cegléd; **Majnek Noémi,** Szentendre; **Menczel Erzsébet,** Kápolnásnyék; **Nagy Bernadett,** Bucsa; **Nagy István,** Hajdúbagos; **Nagy Kornél,** Szügy; **Neisz Laura,** Ádánd; **Nagy Zsolt,** Vésztő; **Péceli Edit,** Dorog; **Póser Ildikó,** Hajdúszoboszló; **Rajnai Tamás,** Békéscsaba; **Szkolnikovics Melinda,** Verőcemaros; **Tamás István,** Tószeg; **Toman Pál,** Adony; **Tóth Edit,** Békéscsaba, **Tóth Krisztina,** Szurdokpüspöki; **Vadász Ibolya,** Ásványráró; **Vajda Balázs,** Ajka-Bakonygyepes; **Varga Róbert,** Nagykónyi; **Vinkovics Szilvia,** Gyomaendrőd; **Vranovics Gábor,** Eger; **Zsomár Marianna,** Gyulaháza.

Könyvjelző

Mi az a „robur"? — fordult hozzám a minap harmadikos unokaöcsém. — Láttam már teherautón, most újabban pedig nagy, színes fedelű könyveken. Öcsi tehát észrevette a Móra Kiadó új, 1985-ben indított sorozatát, amely a **Robur** címet kapta. A szó jelentése erő. A Robur történetei mind-mind kalandos regények, elbeszélések. A tudományhoz és a fantasztikumhoz egyaránt közük van. Az olvasót elviszik a múltba, a jövőbe, a Föld ismeretlen tájaira, a levegő, a világűr, a bolygók és a csillagok birodalmába. A valóságos világ most Gagarint köszönti, a világűr úttörőjét. A képzelet és a Robur sorozat történeteinek segítségével gondolatban akár Gagarin követője is lehet, akinek kedve tartja.

Aki az űrutazás helyett egy valódi földi kirándulással is beéri, **Dr. Kós Károly Mihez kezdjünk a természetben?** című könyvét olvassa el. (Mezőgazdasági Kiadó, 1985.) Megismerkedik majd jó néhány vadon termő, ehető növénnyel, sok gyógynövénnyel. Érdekel-e, hogyan szerezték táplálékukat őseink, akik közelebb éltek a természethez, mint mi, civilizált utódaik? Miként próbáltak kifogni a természet szeszélyein? Milyen volt „meteorológiai szolgálatuk" (időjárási megfigyeléseik)? Hogyan közlekedtek, volt-e távközlés, hogyan építkeztek, mit viseltek, ettek? Mi kerüljön a mai természetjáró szakácskönyvébe? Hogyan építsünk kuckót az erdőben, mivel kell elkezdenünk a sütés-főzést? Minderre és sok más kérdésre is megtaláljuk a feleletet. Mindenek előtt pedig útmutatásul: „turistaként úgy járjuk a természetet, mint ami valójában a miénk, mindnyájunk tulajdona. Szeressük, figyeljük és óvjuk!"

Ha nem csal a memóriám...

Chip-chip! Ha nem csal a memóriám, májusban lesz éppen egy esztendeje annak, hogy megjelent a Kisdobos nyári magazinja, az Állatfürkésző. Hát, az szenzációs volt! Azok az állatkertek, meg a sztárparádé... Bocsánat, ha nem is csal a memóriám, most egy másik egységemet akartam mozgósítani. Azt, amelyikben az új, a most következő májusra várható magazin adatait tárolom: a Növényfürkészőről szóló híreket. A Növényfürkésző magazin — mint a címe is jelzi — a növényvilág érdekességeibe, titkaiba vezeti olvasóit. Ha eddig bárki is azt hitte, hogy ez a világ unalmas (mert a növények legtöbbje egy helyben ül, guggol vagy nyújtózkodik), az belátja majd, hogy tévedett. Aki meg már tud valamicskét e sokszínű világról, újabb felfedezéseket tehet.

El ne felejtsétek tehát:
májusban megjelenik
a Növényfürkésző!
Érdemes figyelni
az újságárusok kínálatát.

Chip-chip! Májusban újabb esemény várható: barátaim egy részéből, a negyedikesekből — ha minden rendben megy majd — úttörő lesz. Ez szörnyű. Akarom mondani, ...remek. Csak az szörnyű, hogy én talán elvesztem a barátaimat. Az úttörők már nem törődnek Robotkával, a Kisdobosból megismert, híreket, eseményeket előre elújságoló barátjukkal. Még a Kisdobossal sem. Tudjátok mi vigasztal mégis? Az, hogy az a bizonyos memória azért tovább kíséri a nagyokat, a kék nyakkendőtől elbúcsúzó gyerekeket. Ha nem is lesz mindig csalhatatlan.

Postafiók 100

Kedves Barátaim!

Közeleg az úttörőmozgalom megalakulásának 40. évfordulója. Bizonyára nagy a készülődés a csapatotokban. Kutatómunkáitok lassan kiállítási anyaggá rendeződnek. Ti pedig büszkén szemlélhetitek majd az egész évi szorgoskodás sikereit. Biztos vagyok abban, hogy nem volt könnyű dolgotok, hiszen a Születésnapi staféta bőven adott feladatot. Ezekről majd csak júniusban tudunk részletesen beszámolni. Addig a kisdobos élet egyéb, napi eseményeiről tudósítunk benneteket. Emlékeztek talán, érdeklődtem már patronálóitokról, akik segítik munkátokat. Többek között erről ír **Fekete István** úttörő, aki egész éves mozgalmi munkájukról küldött tartalmas beszámolót: *„Úttörőcspatom, mely a 3983 sz. Rákóczi Ferenc nevet kapta, már többször elnyerte a kiváló címet. Mi úttörők szoros kapcsolatban vagyunk a kisdobosokkal. Minden rajnak van egy testvérraja. Mi hetedikesek vagyunk, testvérünk a 3.b raja. Osztályfőnökünk Végh Ilona a rajvezető, én vagyok a rajvezető helyettes... A két raj közösen is tart összejöveteleket. Télapóra például ajándékkal és műsorral kedveskedtünk, ők pedig teával fogadtak bennünket. Minden rajt patronál egy szocialista brigád. Közös kirándulásokat is szervezünk velük. Sok segítséget kapunk a szülői munkaközösségtől. Nemrég meghívtak bennünket a KISZ-esek egy közös vetélkedőre. Beszámoltak a KISZ-életről is... Jól működik nálunk az Egy család — egy őrs mozgalom. Ez a mozgalom nagyon jó, mert megismerkedhetünk társaink családjával, amikor a család meghívja az őrsöt a saját lakására. Volt, hogy kukoricát pattogtattunk, vetítettünk, szalonnát sütöttünk vagy éppen régi játékokat játszottunk, a szülők pedig dalokat tanítottak nekünk."*

(F. I. Okány, Dózsa Gy. u. 28. 5534)

Novemberben a „Nagyapám mesélte" című sorozatban azt kértük tőletek, írjátok meg, milyen dalokat énekeltek az őrs vagy raj összejövetelein. Számos levelet kaptunk ebben a témában is. Volt, amelyikben még kotta és rajz is érkezett. **Katona Ágnes** végig leírta a beküldött dalok szövegét:

„Mi ezeket a dalokat énekeljük az őrsben: Rossa Ernő—Viski János: Harsan a kürtszó és Zsolnai Ágoston: Kisdobosok az erdőben, melynek refrénje így hangzik:

Kisdobosok, ha útra kelnek, zeng
a völgy, a rét,
Boldog a szívük, hogyha látnak
mókust, őzikét."

(K. Á. Heves, Május 1. út 98. 3360)

Kovács Erika ének-zene tagozatos iskola 3. osztályos tanulója. Népdalok és kisdobos-dalok dallamára írták saját indulóikat. Rajindulójukat a Megismerni a kanászt c. népdal dallamára költötték.

„Benedek Elek rajában öröm ám az élet,
kutass, keress, vetélkedj
és tanulj sok szépet.
Hej, élet, élet, be gyöngy élet,
szép kisdobos élet,
Mozgalmunk most 40 éves,
köszöntse az ének."

(K. E. Heves, November 14. tér 11. 3360)

Miskéről egy egész osztály írt. Még osztályképet is küldtek, melyen mindannyian mosolyognak. Örültem annak, hogy már kis másodikosok is tollat ragadtak.

„Mi nagyon szeretünk énekelni, ez a kedvenc tantárgyunk is. Rajindulónk a Napkorong az égről. Őrsi összejöveteleinken ezeket a dalokat énekeljük: Szép az ég kék színe; Kiskendőmnek három sarka; Ha jó a kedved; Ej, haj, száll az ének; Perdülj, fordulj! Írj te is szép dalokat, amit énekelhetünk."

(**Lakatos Andrea** Miske, Dózsa Gy. u. 5. 6343)

Smál Ilona ezt a dalcsokrot küldte: *„Ej, haj, száll az ének!; Mint a mókus fenn a fán; Bal lábat a jobb után; Harsan a kürtszó; Napkorong az égről; Add a kezed úttörő!; A széles úton lépked egy úttörőcsapat."*

(S. I. Taktakenéz, Tanácsház út 6. 3924)

Szommer Gabriella másodikos írja:

„Az indulónk: Mi mindig fütyülünk és énekelünk. Őrsi összejövetelen ezeket a dalokat énekeljük: Fényes napsugár; Útra kél az úttörő; Mint a mókus fenn a fán."

(Sz. G. Hernádvécse, Kossuth u. 12. 3874)

Sok dal énekelhető tehát az összejöveteleken. Remélem, **Lakatos Andrea** kérését így teljesítettem: a felsorolt dalokból ő is, ti is kiválaszthatjátok a kedvetekre valót.

Szentesről, a Köztársaság téri Általános Iskolából írta **Varga Zoltán** 4.b osztályos tanuló:

„Nekem legjobban Balázs Árpád szerzeménye tetszik. Kívánom, hogy amiről szól, legyen örök valóság!

Minden nyelven egy a dal,
Énekeld velünk!
Nem kell többé háború,
Béke kell nekünk.
Mert játék kell és víg kacagás,
És sok-sok jó barát.
Ha egy akarattal építünk,
Csuda szép lesz a világ."

Kedves leveleiteket, tudósításaitokat továbbra is várom. Szeretettel üdvözöl benneteket:

Dobos Dorka

FÜRKÉSZ-INDULÓ

Gyárfás Endre verse — **Nádas Gábor zenéje**

Allegro

Dm G7 C F
Für - kész - ve be-ku-kucs-ká - lunk

G7 Em A+ A7 Dm G7
i - de - o - da! Be-kukucs-ká-lunk o-da - i-de! Ki - tá - rul majd a vi -

C C7 F G7 Em
lág. Für - kész - ve be-kukucs-ká-lunk i-de - o-da, be-ku-kucs-ká-lunk

A+ A Dm G7 C G7
o-da - i-de! Kul-csunk a ki - ván - csi - ság.

C Dm G7 Am E F
Ez a vi-lág kin-cses-lá-da, fe-de-lét milli-ó la-kat zár-ja, rej-te-get

Dm G7 C Fis° H7 Em Fis° H7 Em
e - zer cso - dát. Nem ő - riz-het minden tit-kot, a-kad hoz-zá

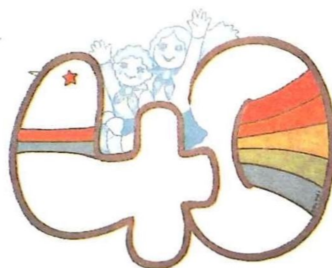
H7 Em D7 G7
va-rázs-kul-csod úgy hív-ják; Ki-ván-csi - ság! Für - kész - ve

F G7 Em A+ A7 Dm
be-kukucs-ká-lunk i-de - o-da, be-kukucs-ká-lunk o-da - i-de. Ki - tá - rul

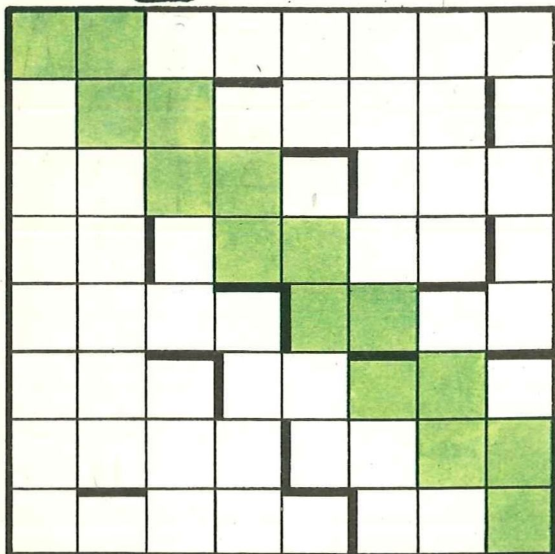
G7 C C7 F G7
majd a vi - lág. Für - kész - ve be-kukucs-ká-lunk i-de - o-da,

Em A+ A7 Dm G7 C C
be-kukucs-ká-lunk o-da - i-de! Kul-csunk a ki-ván - csi - ság!

2. Sose lapul nadrágzsebben
Kidobott dobozok alján sincsen
Nem rejti se kút, se zsák.
Pincét, padlást végigjárva
Keresgéled mindhiába
Úgy hívják kíváncsiság!

Áprilisi fejtörő

Keresztrejtvény

Az alábbi szavakat írjátok be, majd olvassátok össze a színes négyszögekbe eső betűket. Ezt kell beküldeni a keresztrejtvényből.

a főzelék, akaratos, kölcsön, fölriad, sonka, tavat, szeól, altat, öltés, rónai, kalap, aszal, etna, lépj, esti, ének, napi, odol, irka, lök, von, nép, kel, íja, rés, pia, ai, zc

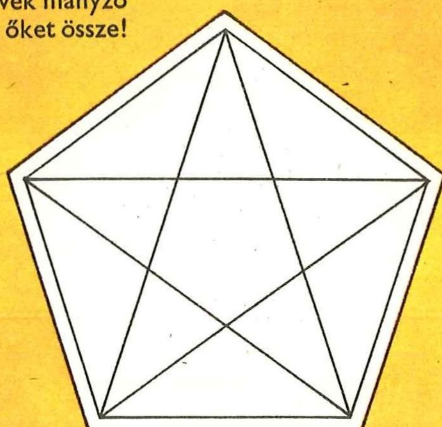
Képrejtvény

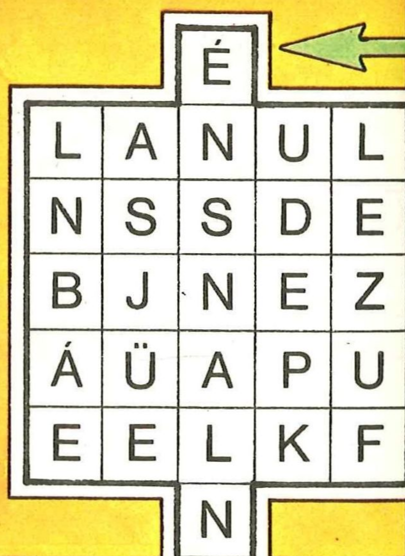
Út a világűrbe

Írjátok be a rakétába a nevek hiányzó kezdőbetűit és olvassátok őket össze!

Lóugrás

Számolgass!

Egy szabályos ötszögbe ötágú csillagot rajzoltunk. Az egymást metsző vonalak különféle háromszögeket alkotnak. Számold meg, hogy összesen hány háromszög található a rajzon!

A rejtvények megfejtéseit április 26-ig juttassátok el nyílt levelezőlapon szerkesztőségünkbe. Cím a 2. oldalon.

Mozgatható űrhajós baba

A melléklet leírása

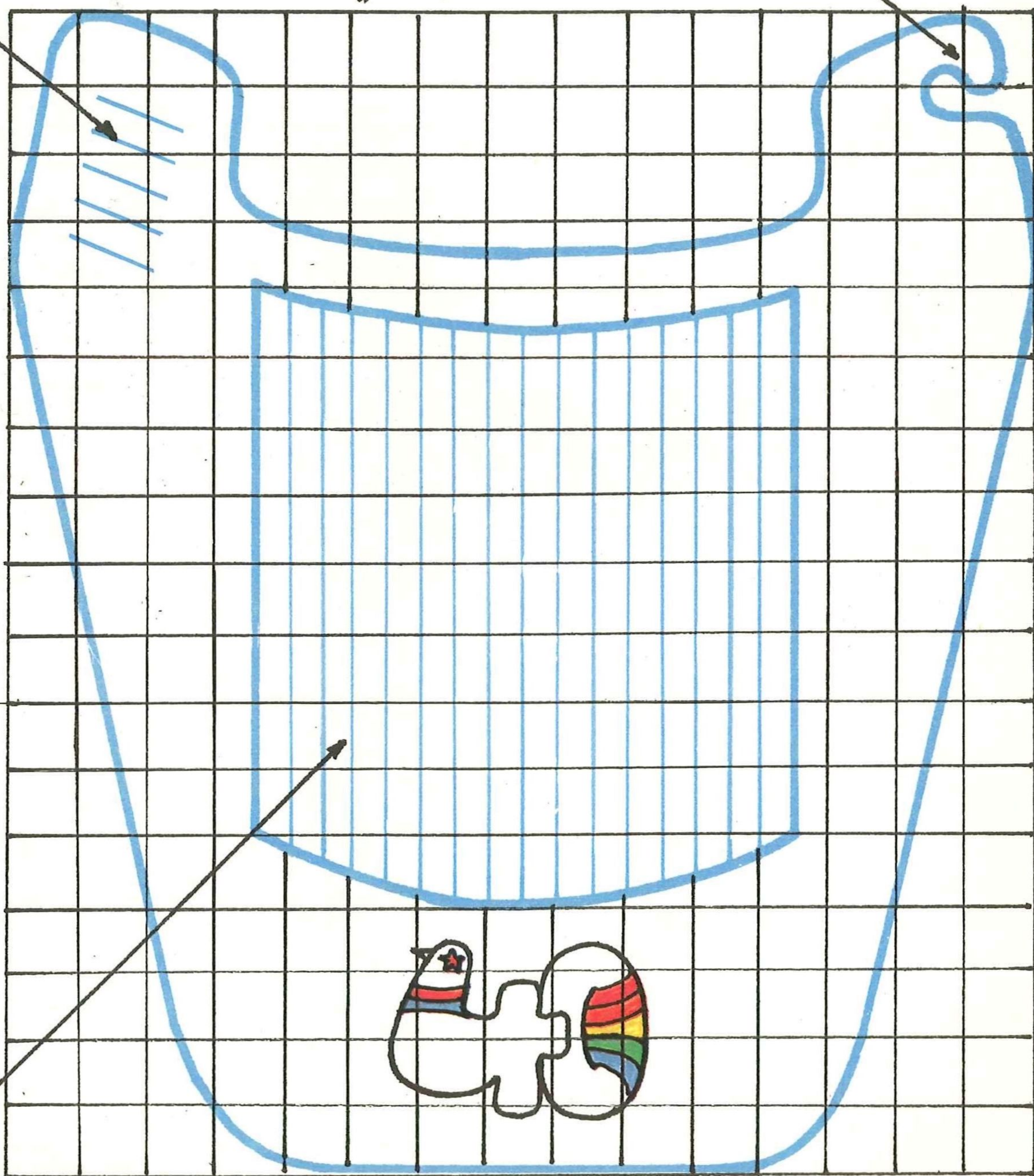
Vágjátok körül az űrhajós baba törzsét és végtagjait, valamint a szovjet zászlót. A karok és lábak felerősítésének helyén kis köröket találtok. Ezeket is vágjátok ki vagy fúrjátok át. E lyukakba dugjátok a Milton-kapcsokat (a törzs elején), és a test mögé helyezett karokba és lábakba. Lazán hajtsátok szét a kapcsok szárát, hogy a végtagok mozgathatók legyenek. A jobb kézfején vágjátok fel a fekete csíkot, ebbe dugjátok a vörös zászlót. A mellékleten van még egy kis pettyes sárga csík, azt kivágva ragasszátok a zászló rúdját a kézfej hátsó oldalához, nehogy kicsússzon belőle. A fejtetőn lévő pettyes nyelvecskét hajtsátok hátra, dugjatok bele fonalat és ragasszátok le. A karokon és lábakon lévő kicsi köröcskékbe is fűzzetek vékony fonalat a mintarajz szerint. A lelógó zsinór segítségével le-fel mozgathatjátok az űrhajós baba kezét, lábát.

Papírsapka majálisra, gyermeknapra

Jó szolgálatot tehet kirándulásokon, sportversenyeken és majd a 40. születésnapi Kisdoboshéten a képen látható „pajzssapka". Elkészítése egyszerű, de nem árt egy kis segítség sem, nagyobb testvértől, szülőktől.

34×30 cm-es műszaki rajzlap szükséges hozzá. Először a négyzethálót készítsétek el, egy-egy négyzet 2×2 cm-es. Ha ez kész, az ábra alapján másoljátok át a sapkát. A szemellenzőjére az évforduló emblémáját filctollal rárajzolhatjátok. Nagyon vigyázzatok a „fejtetőn" elhelyezkedő papírcsíkok kialakítására. Vékony kisollóval vágjátok fel a csíkokat. Itt bizony elkél a segítség! Jó munkát kívánok!

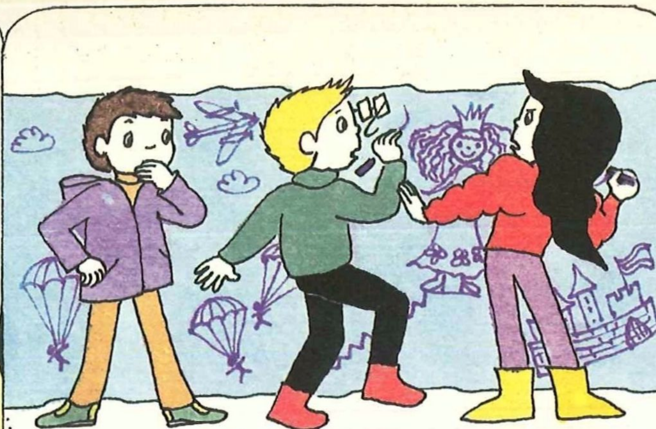
Szabó M. Katalin

Ára: 6,— Ft

A KÉK KERÍTÉS

Volt egyszer egy kerítés, amelyik szerette, ha rajzolnak rá a gyerekek...

Rajzolás közben Réka egyszercsak ellökte Bencét. – Ne rajzolj bele az én részembe! – A kerítés mindenkié! – védekezett Bence. – Nem! – toppantott Réka. – Ez a rész csak az enyém!

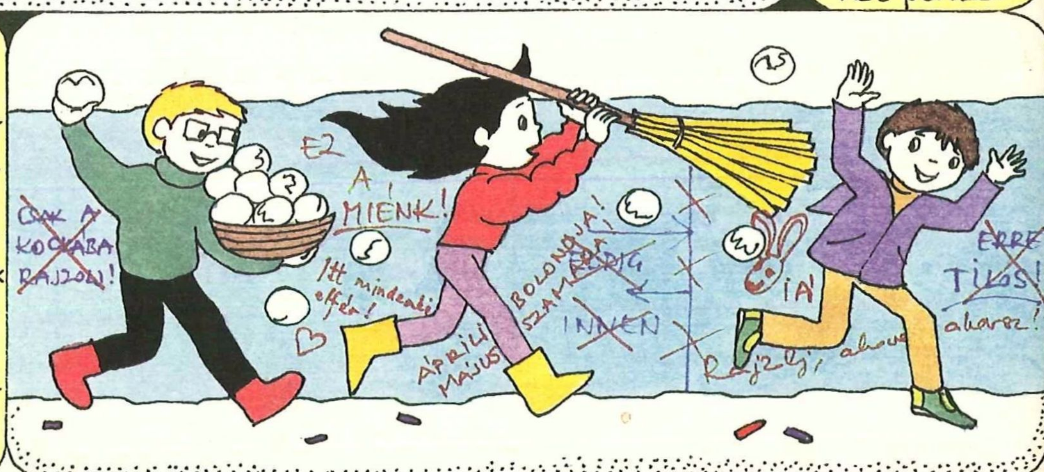
Így hát felosztották a kerítést. De másnap ijesztő hír várta őket. Réka sírvafakadt. – Mi lesz velünk? – Nem hagyjuk a kék kerítést! – kiáltotta Bence. – Meg fogjuk védeni! Ötkor találkozunk ugyanitt!

Réka söprűt hozott, Bence papírgombócokat. Csak Körmi nem hozott semmit. Réka rászólt. – Te nem véded meg a kerítésünket? – Szóval mégis közös? – kérdezte Körmi. – Hát persze!

– Akkor nem is bontja le senki! A K.V. azt jelenti: KÖRMI VICCE. Április elseje van! Beugrottatok! – A gyerekek fellélegeztek, aztán Körminek estek. Körmi nevetve iszkolt előlük...

Marék Veronika